

Hissarnas och hisstornens tillgänglighet i Kyrkslättsvägens broprojekt

Samhällstekniska nämnden 18.01.2024 § 4

438/10.03.01.00/2020

Beredare	Chef för kommunalteknik Toni Keski-Lusa fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi , tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Direktör för samhällstekniska väsendet Anna-Kaisa Kauppinen Samhällstekniska nämnden 1. beslutar anteckna Trafikledsverkets svar på handikapprådets skrivelse om hissarnas tillgänglighet i Kyrkslättsvägens broprojekt för kännedom 2. konstaterar att Trafikledsverkets svar är tillräckligt i ärendet och att det inte finns skäl att ändra på planerade och redan delvis fullföljda lösningar i det här skedet 3. framför ärendet till handikapprådet som svar på skrivelsen. 4. i fortsättningen säkerställs i beredningen av centrala investeringsprojekt en fungerande dialog mellan påverkansorganen i planeringsskedet för projekt.
Behandling	Under behandlingen gav Pekka Jäppinen följande remitteringsförslag: Remitteringsförslag. Nämnden beslutar remittera ärendet för ny beredning så att tillgängligheten granskas av en utomstående expert och att nämnden informeras om granskningen. Sanni Jäppinen och Henry Scheinin understödde remitteringsförslaget. Ordföranden konstaterade att förslaget inte understötts enhälligt, varmed man ska rösta om saken. OMRÖSTNING Ordföranden startade omröstningen. De som understöder fortsatt behandling av ärendet röstar "ja" och de understöder remitteringsförslaget röstar "nej". Ordföranden avslutade omröstningen. Rösterna fördelades enligt följande: 6 ja-röster (Åström, Munther, Snellman, Polkko, Valtanen och Sved) 4 nej-röster (Scheinin, Jäppinen S., Salonen, Jäppinen P.) varvid ordförandens anvisnings vann. Sanni Jäppinen gav följande förslag om en extra beslutspunkt: Nämnden beslutar begära en tillgänglighetsgranskning på uppdrag av en utomstående expert om hur tillgängligheten och användbarheten kan förbättras. Nämnden informeras om granskningen och förbättringsåtgärderna.

Henry Schenin, Antti Salonen och Pekka Jäppinen understödde förslaget.

Ordförande Kim Åström gav följande förslag till anvisning:
Tjänstepersonalen ombes föra förhandlingar med handikapprådet om hur tillgängligheten kan förbättras med iakttagande av de praktiska realiteterna.

Aleksander Polkko och Hannu Valtanen understödde anvisningen och återtog sitt understöd under diskussionen, varvid också ordföranden återtog sitt anvisningsförslag.

Kim Åström gav ett förslag om en ny beslutspunkt:

Tjänstepersonalen åläggs föra förhandlingar med handikapprådet om hur tillgängligheten kan förbättras med iakttagande av de praktiska realiteterna.

Aleksander Polkko och Hannu Valtanen understödde förslaget.

Ordföranden konstaterade att det har getts två tilläggsförslag som man först ska rösta mellan.

OMRÖSTNING

Ordföranden startade omröstningen. De som understöder Sanni Jäppinens förslag röstar "ja" och de som understöder Kim Åströms förslag röstar "nej".

Ordföranden avslutade omröstningen. Rösterna fördelades enligt följande:

5 ja-röster (Munther, Jäppinen P., Jäppinen S., Salonen, Scheinin)

5 nej-röster (Åström, Valtanen, Sved, Snellman, Polkko).

Ordföranden konstaterade att då rösterna fördelades jämnt avgör ordförandens röst, således vann hans tilläggsförslag.

Efter omröstningen om förslagen om tillägg som ställts mot varandra beslutade nämnden enhälligt godkänna det vinnande förslaget som nämndens beslut.

Beslut

Samhällstekniska nämnden:

1

beslutade anteckna Trafikledsverkets svar på handikapprådets skrivelse om hissarnas tillgänglighet i Kyrkslättsvägens broprojekt för kännedom

2

konstaterade att Trafikledsverkets svar är tillräckligt i ärendet och att det inte finns skäl att ändra på planerade och redan delvis fullföljda lösningar i det här skedet

3

framför ärendet till handikapprådet som svar på skrivelsen.

4

i fortsättningen säkerställs i beredningen av centrala investeringsprojekt en fungerande dialog mellan påverkansorganen i planeringsskedet för projekt.

5

beslutade att tjänstepersonalen åläggs föra förhandlingar med handikapprådet om hur tillgängligheten kan förbättras med iakttagande av de praktiska realiteterna.

För kännedom

Redogörelse

Byggnadsprojektet för Kyrkslättsvägens bro pågår. Kommunstyrelsen har beslutat om avtalet om byggentreprenaden mellan kommunen och Trafikledsverket, enligt vilket Trafikledsverket fungerar som beställare och byggherre i projektet. Merparten av kostnader tillkommer kommunen, kostnaderna för järnvägens ändringsarbeten betalar Väylä. I enlighet med avtalet har entreprenaden genomförts enligt entreprenadformen PGU (planera och genomför).

Handikapprådet i Kyrkslätt har vid sitt sammanträde 7.12.2023 fört fram som anledning till bekymmer att hissarna i Kyrkslättsvägens broprojekt inte uppfyller författningarna om tillgänglighet. Projektets beställare alltså Trafikledsverket har ombetts ge en utredning i ärendet.

Handikapprådet har lyft fram bland annat följande problem:

”1. Utrymmet som lämnas framför hissens dörröppning är inte tillräckligt för personer som backar med hjulförsedda hjälpmedel. Då man backar ut ur hissen stockar trafiken av personer som rör sig på gångbanorna och kommer ut ur och väntar på hissen. Gångarnas fria bredder är för trånga.

2. På den ena väggen saknas räck på 700 och 900 mm höjd. Räcket på ytterväggen uppfyller inte dimensioneringen på räcken och sammanfaller inte i skarvar. Ett räck på två höjder 700/900 mm ska finnas på båda sidorna på alla avsatser inklusive de nedre och övre avsatserna. Räcket tar slut för tidigt, eftersom de borde fortsätta minst 300 mm förbi punkten där trapploppet börjar och slutar. Räckens ändrar har inte böjts vågrätt mot väggen eller neråt.

3. Räcken som placerats på rätt sätt på var sida om trapploppen och på avsatserna kommer att minska för mycket på den fria bredden mellan räckena.

4. Dessutom vill vi betona att tornen med näromgivning är område för tillgänglighet på specialnivå (De nationella anvisningarna SuRaKu för tillgängligt byggande)”.

Dessutom anmärker handikapprådet på följande i fråga om anvisningar och författningar:

”I projektet har man i fråga om trapporna och hissen hänvisat till RATO 16-anvisningarna.

Handikapprådet anmärker på att tillgänglighetsanvisningarna Rato 16 (publicerade 1.1.2018) inte uppdaterats för att motsvara de lagar, förordningar och författningar som trätt i kraft angående tillgänglighet 1.1.2018 och som förpliktar till nya projekt.

Det är fråga om ett nytt broprojekt med tre hisstorn, vars beställares skyldighet är att se till att man i planeringen och genomförandet följer lagar och förordningar samt författningar:

- Grundlagen (731/1999) och diskrimineringslagen (1325/2014)
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (27/2016)

- Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) bl.a. § 5 punkt 1, § 12 punkt 1, § 117 punkterna d och e
- Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet (241/2017)
- Miljöministeriets publikation Tillgängliga byggnader och deras omgivningar (2019)
- Nationella anvisningarna SuRaKu för tillgängligt byggande (2022)

ByggBS F2, som man följt i projektet, upphävdes redan i slutet av 2017.”

Projektets beställare svarar följande i ärendet:

1 Handikapprådets påstående om att tillgänglighetsanvisningarna i anvisningen RATO 16 inte är uppdaterade

Handikapprådet har anmärkt på att tillgänglighetsanvisningarna Rato 16, som använts i entreprenaden, inte uppdaterats för att motsvara de lagar, förordningar och författningar som trätt i kraft angående tillgänglighet 1.1.2018 och som är förpliktande i nya projekt.

Trafikledsverket konstaterar att objektet i den nu gällande entreprenaden inte är en med Statsrådets förordning 241/2017 förenlig byggnad och att de lagar, förordningar och författningar som handikapprådet hänvisar till, som gäller byggnadernas tillgänglighet, inte direkt lämpar sig för den här entreprenaden.

Trots det som nämns ovan uppfyller hissarna som används i entreprenaden kraven i de författningar som man hänvisat till. I RATO 16-anvisningen förutsätts följande:

”Hisskorgen ska vara minst 1100 mm bred på dörrsidan och minst 1400 mm djup.

[..]

Hissen dörröppning ska vara minst 900 mm bred.”

De ifrågavarande kraven i RATO 16-anvisningen motsvarar bestämmelserna i SrF 241/2017 7 § om minimikraven på hissens storlek: ”Hisskorgen i en hiss som avses i 1 mom. ska vara minst 1 100 millimeter bred på dörrsidan och minst 1 400 millimeter djup.”

Hissarna som nu byggts i entreprenaden är 1200 mm breda på dörrsidan och 2100 mm djupa. Hissdörrens bredd är 1000 mm. Hissen uppfyller alltså minimikraven i RATO 16-anvisningen och i de lagar, förordningar och författningar som handikapprådet hänvisar till och också överskrider dem.

Framför hissen har man lämnat fritt utrymme nere 1800 x 6100 mm och uppe 1650 x 6100 mm. Det här överskrider rekommendationerna enligt RATO 16-anvisningen och MM:s publicerade planeringsguide och gör det möjligt att vända med stora rullstolar och breda barnvagnar.

Det är sant att man i den här entreprenaden inte fullföljt till exempel de mått som rekommenderats i planeringsguiden Tillgängliga byggnader och deras omgivningar: ”För att göra det lättare att vända med en rullstol eller ett hjulförsett gånghjälpmedel rekommenderas en hisskorg med måtten 1500 mm x 1500 mm”, men det är fråga om en rekommendation, inte ett krav, och användning av mått enligt rekommendationen finns inte i planerna och har inte föreslagits eller krävts i diskussionerna mellan Trafikledsverket och Kyrksläatts kommun.

2 Missförhållanden som räknats upp av handikapprådet

Handikapprådet har framfört: "I den 1200 mm breda hissen ryms man inte att vända med hjulförsett hjälpmedel. Därför ska man backa ut ur hissen med hjulförsedda hjälpmedel, vilket inte kommer att lyckas med nuvarande dimensioneringar."

Det är sant att man inte kan vända med hjulförsedda hjälpmedel i hissen. Till skillnad från vad handikapprådet påstått, har hissen en 1000 mm bred dörröppning, som gör det möjligt att backa rakt ut ur hissen även med större rullstolar. Dessutom installeras i enlighet med RATO 16-anvisningen en spegel på väggen mittemot dörren, vilket hjälper med backandet.

Handikapprådet har framfört: "Utrymmet som lämnas framför hissens dörröppning är inte tillräckligt för personer som backar med hjälpmedel på hjul. Då man backar ut ur hissen stockar trafiken av personer som rör sig på gångbanorna och kommer ut ur och väntar på hissen. Gångarnas fria bredder är för trånga."

Framför hissen finns fritt utrymme med en diameter på över 1500 mm, vilket gör det möjligt att vända utan besvär. Det här utrymmet är större än det som rekommenderats i lagar, förordningar och författningar.

Handikapprådet har också konstaterat följande: "På den ena väggen saknas räck på 700 och 900 mm höjd. Räck på ytterväggen uppfyller inte dimensioneringen på räck och sammanfaller inte i skarvar. Ett räck på två höjder 700/900 mm ska finnas på båda sidorna på alla avsatser inklusive de nedre och övre avsatserna. Räck tar slut för tidigt, eftersom de borde fortsätta minst 300 mm förbi punkten där trapploppet börjar och slutar. Räckens ändrar har inte böjts vågrätt mot väggen eller neråt."

Trafikledsverket beaktar handikapprådets konstaterande och på den andra väggen lägger man till de räck som saknas. Räckens avslut kontrolleras och korrigeras så att de slutar vågrätt mot väggen eller neråt.

Handikapprådet har framfört påståendet: "Räck som placerats på rätt sätt på var sida om trapploppet och på avsatserna kommer att minska för mycket på den fria bredden mellan räckena."

Trafikledsverket konstaterar att i och med rätt installation av räck på var sida om trapploppet och på avsatserna är den fria bredden mellan räckena 1600 mm enligt ritningarna. Bredden i fråga stämmer överens med minimikraven i RATO 16-anvisningen.

Handikapprådet har konstaterat: "Dessutom vill vi betona att tornen med näromgivning är område för tillgänglighet på specialnivå (De nationella anvisningarna SuRaKu för tillgängligt byggande)".

Trafikledsverket konstaterar att hissarna i entreprenaden i fråga också stämmer överens med minimikraven i SuRaKu-anvisningen.

Handikapprådet har ytterligare konstaterat: "I det här skedet är det snar visdom att göra byggnaden tillgänglig och förenlig med användningsändamålet, då reparationskostnaderna fortfarande är rimliga."

Trafikledsverket konstaterar att i det här skedet av konstruktionerna skulle bland annat breddande av hissen kräva att hela det nuvarande underlaget breddas avsevärt och att det redan nu byggda objektet rivs. Reparationskostnaderna är enligt huvudentreprenörens beräkning över 1

milj. €. Eftersom arbetena gjorts i enlighet med kommunfullmäktiges beslut, RATO 16-anvisningarna och de lagar, förordningar och författningar som reglerar tillgängligheten, kommer kostnaden för eventuella ändringar till Kyrksläotts kommun för betalning.

3 Slutligen

De lagar, förordningar och författningar som handikapprådet hänvisar till kan inte direkt tillämpas på entreprenadobjektet. Trots detta uppfyller entreprenadens hisskonstruktion även kraven i dessa lagar, förordningar och författningar. RATO 16-anvisningen som använts i entreprenaden uppfyller kraven ovan i fråga om tillgänglighet.

I fråga om trappornas räcken har handikapprådet lyft fram ett missförhållande som kommer att korrigeras. Räckerna kommer att installeras även på den andra väggen och räckens ändrar kontrolleras och repareras vid behov.

Då konstruktionen stämmer överens med kraven ska ändringar bland annat i hisskorgens bredd göras på Kyrksläotts kommuns begäran och på deras bekostnad. Ändringarna är inte heller sådana att de kan lätt och kostnadseffektivt göras oberoende skede av entreprenaden. Om entreprenadens slutresultat strider emot RATO 16-anvisningarna, ligger ansvaret till den här delen hos entreprenören.

Kommunaltekniska tjänsternas svar i ärendet

Hissarna och hisstornen i broprojektet uppfyller de tillgänglighetskrav som förekommer i författningarna, fastän man inte kan fordra att alla författningar används direkt i projektet. På hisstornens dimensionering inverkar också omgivningens ramvillkor och utökandet av hisstornens storlek skulle ha lett bland annat till att lösningarna skulle ha varit utanför gatu- eller järnvägsområdet.

Under planeringen och genomförandet av projektet har man kommit fram till en lösning där man beslutat placera hissarna innanför hisstornen så att de är skyddade från väderförhållandena och med detta har man velat trygga hissarnas funktion också i svåra väderförhållanden såsom på vintern. Enligt projektets byggherrekonsult förekommer det många problem i genomgåbara hissar och de är ofta ur bruk på grund av fel och dylikt. Lösningen är också bättre med tanke på underhållet och dess kostnader. Kommunaltekniska tjänsterna har velat trygga hissarnas funktion i varje situation.

Kommunaltekniska tjänsterna konstaterar att de i Kyrkslättsvägens broprojekt inte har något att anmärka på om planeringen eller byggandet av hisstornen eller hissarna- och att planeringen och byggandet till de här delarna gått enligt avtalet. Hisstornens och hissarnas lösningar uppfyller de minimikrav som krävs för dem. Förstoring av hisstornen och hissarna i det här skedet leder till orimliga kostnader och till att färdigställandet av projektet dröjer.

I planeringen av kommunens investeringar är det viktigt att beakta funktionen med tanke på alla kommuninvånare, och i fortsättningen säkerställer man i planeringen av centrala projekt en fungerande dialog med påverkansorganen.

